

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Oikeustieteen alan korkeakoulutuksen arviointi

#oikis
#oikisarviointi
#koulutusala_arvoinnit
@fineec1

Professori Jukka Mähönen, arviointiryhmän puheenjohtaja
Päätöswebinaari ke 3.11.2021

Arviointiryhmä

- Professori **Jukka Mähönen**, Oslon ja Helsingin yliopisto (puheenjohtaja)
- Asianajaja **Manne Airaksinen**, Roschier Asianajotoimisto Oy
- Lehtori **Atte Korte**, Karelia-ammattikorkeakoulu
- Oikeustieteen opiskelija **Albert Mattsson**, Åbo Akademi ja Turun yliopisto
- Varajohtaja (opetus), yliopistonlehtori **Sampo Mielityinen**, Itä-Suomen yliopisto (28.9.2020 alkaen)
- Professori **Johanna Niemi**, Turun yliopisto (16.12.2020 alkaen)
- Hovioikeudenneuvos **Mirjami Paso**, Helsingin hovioikeus
- Toimitusjohtaja, asianajaja **Johanna Rantanen**, Dottir Asianajotoimisto Oy (varapuheenjohtaja)

- arviointineuvos **Sirpa Moitus** ja arviointiasiantuntija **Otto Leppänen** (helmikuuhun 2021 asti), arviointiasiantuntija **Laura Partanen** ja syyskuusta 2021 alkaen arviointiasiantuntija **Mira Huusko**.

Arvioinnin tarkoitus oli

tuottaa tietoa alan koulutusten vahvuuksista ja kehittämiskohteista suhteessa tutkinto-ohjelmien tuottamaan osaamiseen, työelämärelevanssiin ja jatkuvaan oppimiseen sekä tukea korkeakoulutuksen kehittämistä tulevaisuuden toimintaympäristöihin.

Arvioinnin kohderyhmä

yliopistot ja ammattikorkeakoulut, jotka tarjoavat alan koulutusta*.

Arvioinnin tiedonkeruut ja menetelmät

Vaihe I

- Koulutuskartoituskysely (n = 16)
- Valmiit palauteaineistot (Kandipalaute, maistereiden uraseuranta, Vipunen)
- Yksiköiden (n = 5) ja tutkinto-ohjelmien itsearviointikyselyt (n = 33)
- Kysely alan ainejärjestöille (n = 8)

Lokakuu 2020 -
helmikuu 2021

Vaihe II

Arviointivierailut, haastattelut ja työpajat

- 5 yliopiston yksikköä
- 8 ammattikorkeakoulun edustajaa
- Sidosryhmähaastattelut (30 haastateltavaa)
- Opiskelijatyöpajat (76 yliopisto-opiskelijaa ja 27 amk-opiskelijaa)

Maaliskuu -
kesäkuu
2021

Vaihe III

Kehittämiswebinaari elokuussa 2021

- Korkeakoulujen, työelämän ja muiden sidosryhmien edustajia (n = 93)

Arviointikysymykset

- Millaista osaamista oikeustieteellisen alan korkeakoulutus tuottaa ja miten?
- Miten oikeustieteellisen alan korkeakoulutus ennakoi ja vastaa tulevaisuuden osaamistarpeisiin?
- Millainen on oikeustieteellisen alan korkeakoulutuksen työelämärelevanssi?
- Millaisia ovat jatkuvan oppimisen tarjonta ja toimintatavat oikeustieteellisen alan korkeakoulutuksessa?

Oikeustieteellisen alan kansallinen tutkintorakenne

- viisi yliopistoa tarjoaa **oikeusnotaarin tutkintoa** (Helsingin, Itä-Suomen, Lapin ja Turun yliopistot, Åbo Akademia)
- neljä yliopistoa tarjoaa **oikeustieteen maisterin tutkintoja** sekä kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoja (Helsingin, Itä-Suomen, Lapin ja Turun yliopistot)
- kuudessa yliopistossa oikeusala opiskellaan **kauppatieteiden tai hallintotieteiden maisterin tutkinnoissa** (Aalto yliopisto, Hanken, Itä-Suomen, Tampereen, Turun ja Vaasan yliopistot)
- kahdeksan ammattikorkeakoulua tarjoaa oikeudellisesti painottuneita **liiketalouden ammattikorkeakoulututkintoja** (JAMK, XAMK, LAB, Laurea, OAMK, SAMK, TAMK, VAMK)
- kaksi ammattikorkeakoulua tarjoaa **ylempään ammattikorkeakoulututkintoa** (Laurea ja SAMK).

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Alan korkeakoulutuksen keskeiset johtopäätökset ja kehittämissuosituksset

Johtopäätösten ja kehittämissuosituksen esittämisen rakenne

1. Tutkintorakenteiden toimivuus
2. Osaamislähtöisyys ja osaaminen
3. Koulutuksen työelämärelevanssi
4. Ruotsinkielinen koulutus
5. Yhteistyö koulutusosalalla
6. Jatkuva oppiminen

1. Tutkintorakenteiden toimivuus

- Oikeustieteellisen alan tutkintorakenteiden kokonaisuus on pääosin toimiva.
- Opintopolut ja siirtymät alemmista korkeakoulututkinnoista ylempiin korkeakoulututkintoihin ja korkeakoulusektorilta toiselle toimivat pääosin hyvin, mutta niissä on osin katkoksia.
- Oikeudellisesti painottunutta tradenomitutkintoa ei tunneta yliopistoissa itsenäisenä oikeustieteellisen alan ammattikorkeakoulututkintona, mikä vaikeuttaa opintopolulla etenemistä.
- Oikeusnotaaritutkinnolla on rajallinen merkitys työmarkkinoilla, vaikka tutkinto on itsenäinen alempi korkeakoulututkinto.
- Kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon työmarkkinakelpoisuus on rajoitettu, tutkinto ei tuota lakisääteistä juristin kelpoisuutta sitä edellyttäviin tehtäviin.
- Åbo Akademin oikeusnotaarikoulutukseen valitut eivät saa suoraan oikeutta suorittaa oikeustieteen maisterin tutkintoa yliopiston puuttuvan tutkinnonanto-oikeuden takia, vaan opiskelijat joutuvat hakemaan oikeutta toisista yliopistoista.

Tutkintorakenteiden toimivuus, suositukset

- Kaikille oikeusnotaarin tutkinnon suorittaneille on taattava sujuva pääsy oikeustieteen maisterin tutkintoon.
- Oikeudellisesti painottunut ammattikorkeakoulututkinto sekä ylempi ammattikorkeakoulututkinto tulee tunnustaa itsenäisinä oikeusalan ammattikorkeakoulututkintoina irrottamalla ne tradenomin tutkinnosta omiksi tutkinnoikseen.
- Oikeudellisesti painottuneiden ammattikorkeakoulututkintojen asema koulutuspoluissa tulee selvittää ja harkita erillisväylää ammattikorkeakoulusta yliopistoon. Ammattikorkeakoulututkinnossa hankittu aiempi osaaminen tulee tunnustaa oikeudellisesti painottuneen tradenomin jatkaessa opintojaan yliopistoissa.
- Kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnot tulisi rinnastaa ulkomailla suoritettuihin juristitutkintoihin, joita opiskelijoilla on mahdollisuus täydentää suomalaisen juristipätevyyden saamiseksi edellyttäen, että alempaa korkeakoulututkintoa ja kielitaitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

2. Osaamislähtöisyys ja osaaminen

- Osaamistavoitteissa korostuvat oikeusnotaarin ja oikeustieteen maisterin tutkintojen luonne laaja-alaisina yleisjuristitutkintoina sekä oikeudellisen ongelmanratkaisun ja argumentaation osaaminen. Opetus painottuu juridiikan yleisiin oppeihin ja oikeudelliseen yleissivistykseen, mikä tukee opiskelijoiden valmiuksia toimia monenlaisissa työtehtävissä.
- Oikeustieteen maisterin tutkinto-ohjelmissa on mahdollista erikoistua tiettyyn oikeudenalaan. Muiden oikeusalan tutkinto-ohjelmien (HTM- ja KTM-tutkinnot) osaamistavoitteissa korostuu erikoistuminen tiettyyn oikeudenalaan.
- Oikeusjärjestyksen sisältöön liittyvät osaamistavoitteet toteutuvat oikeusnotaarin ja oikeustieteen maisterin tutkinto-ohjelmissa melko hyvin.
- Osaamistavoitteiden toteutuminen eri opintojaksoilla ja osaamistavoitteiden viestiminen opiskelijoille vaihtelee. Opiskelijoiden näkemyksen mukaan tavoitteiden asettaminen sekä opetuksen ja oppimisen arviointi eivät toteudu johdonmukaisesti.
- Tutkinto-ohjelmien tutkimusperustaisuus ymmärretään opettajan omaan tutkimukseen perustuvan osaamisen välittymisenä opetuksessa.

Osaamislähtöisyys ja osaaminen, suositukset

- Alan opetusresursseja tulee lisätä ja opettaja-opiskelija-suhdelukua parantaa määrällisesti siten, että vuorovaikutteista ja aktivoivaa opetusta sekä opiskelijoiden ohjausta ja osaamista koskevaa palautetta voidaan lisätä.
- Pedagogista johtamista tulee kehittää niin, että tutkinto-ohjelmien toimintatavat ovat mahdollisimman linjakkaita ja opettajat saavat tarvitsemansa tuen osaamisensa kehittämiseen ja opetuksen toteutukseen.
- Osaamistavoitteiden, opetusmenetelmien ja osaamisen arvioinnin linjakkuuden kehittämiseksi tulee laatia yhteisiä arviointikriteereitä, jakaa hyviä käytäntöjä eri korkeakoulujen välillä sekä tukea opettajien pedagogisen osaamisen kehittymistä.
- Opiskelijoiden palautteen antamiselle ja ohjaukselle tulee kehittää yhteisiä ohjeistuksia.
- Alan koulutusyksiköiden yhteistyönä tulee kehittää oikeudellisen argumentaation ja yleisten työelämätaitojen integrointia substanssiopetukseen.
- Opetuksen ja tutkimuksen välisiä yhteyksiä tulee tehdä näkyvämmiksi opiskelijoille kannustamalla opiskelijoita tekemään opinnäytetöitä tutkimushankkeisiin liittyvistä aiheista. Opinnäytetöiden ohjaamisen periaatteista, käytännöistä ja läpinäkyvyydestä tulee alalla sopia.

3. Koulutuksen työelämärelevanssi

- Oikeustieteen alan tutkinnot vastaavat työelämän tarpeita, sillä valmistuneet työllistyvät hyvin. Ainoastaan kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto-ohjelmien työelämärelevanssi on vaillinainen.
- Työelämärelevanssin käsitteestä ei vallitse alalla yksimielisyyttä. Opetusyksiköissä työelämärelevanssi samaistettiin usein osaamistavoitteisiin ja opiskelijat rinnastivat sen käsityötaitoon.
- Tutkinto-ohjelmien työelämärelevanssia seurataan useimmiten uraseurantakyselyillä, mutta muuten seuranta jäi helposti yksittäisten opettajien aktiivisuuden ja työelämäyhteyksien varaan.
- Opiskelijat tekevät runsaasti harjoitteluja. Harjoittelujen seuranta ja korkeakoulujen yhteistyö harjoittelupaikkojen kanssa ei kuitenkaan ole systemaattista.
- Tutkinto-opiskelu kehittää yleisiä työelämävalmiuksia, mutta osaamisessa on myös runsaasti kehitettävää. Näitä olivat yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, innovatiivisuus, projektinhallintataidot sekä liiketoiminnan ja yhteiskunnan laajempi ymmärtäminen.

Koulutuksen työelämärelevanssi, suositukset

- Alalla tulee keskustella työelämärelevanssin asemasta ja sisällöstä opetussuunnitelmissa sekä osaamistavoitteissa.
- Yleisiä työelämävalmiuksia tulee integroida opetussuunnitelmatyössä systemaattisesti jokaiselle opintojaksolle ja ne tulee ottaa huomioon opetus-, arviointi- ja palautekäytännöissä.
- Kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon kelpoisuutta työmarkkinoilla tulee parantaa.
- Opettajia tulee tukea yleisten valmiuksien opettamisessa, ohjaamisessa ja niiden arvioinnin kehittämisessä.
- Harjoittelu tulee integroida tiiviimmin opetussisältöihin. Harjoittelupaikoille tulee laatia ohjeistus opiskelijan ohjaamisesta ja työajan käytöstä. Harjoitteluraportteja tulee systemaattisesti hyödyntää tutkinto-ohjelman työelämärelevanssin seurannassa.

4. Alan ruotsinkielinen koulutus

- Helsingin yliopiston ja Åbo Akademin tavoitteena on tuottaa kokonaan ruotsinkielinen oikeusnotaarin tutkinto. Tätä tavoitetta ei ole saavutettu. Ruotsinkielisten oppimateriaalien vähäisyys vaikeuttaa peruskoulutuksen ja jatkuvan oppimisen toteuttamista.
- Koulutusyksiköiden keskinäinen yhteistyö ruotsinkielisen ja kaksikielisen koulutuksen järjestämisessä on kehittämisvaiheessa.
- Ruotsin kieltä erinomaisesti osaaville juristeille ja oikeusalan tradenomeille on tarvetta työmarkkinoilla ja erityisesti syyttäjälaitoksessa. Myös kaksikielisten alueiden tuomioistuimissa on työvoimapulaa.
- Työelämä ei tunnista Helsingin yliopiston kaksikielisestä oikeusnotaariohjelmasta valmistuneiden juristien ruotsin kielen valmiuksia.
- Helsingin yliopiston ruotsinkielinen oikeusnotaarin ja oikeustieteen maisterin tutkinto-ohjelma ja Åbo Akademin rättsnotarie-tutkinto-ohjelma ovat ruotsinkielisiä, mutta käytännössä ne ovat kaksikielisiä.

Alan ruotsinkielinen koulutus, suositukset

- Yhteistyön lisääminen yksiköiden välillä on välttämätöntä ruotsinkielisen ja kaksikielisen koulutuksen ja jatkuvan oppimisen tarjonnan turvaamiseksi. Myös ruotsinkielisten oppimateriaalien riittävä tuottaminen ja saatavuus edellyttävät yhteistyötä.
- Ruotsinkielisen ja kaksikielisen oikeustieteellisen tutkintokoulutuksen kehittämiseksi tulee perustaa kansallinen koordinaatioryhmä.
- Yliopistojen yhteistyöllä tulee varmistaa Åbo Akademin oikeusnotaarin tutkinnosta sujuva ja ilman katkoksia tapahtuva jatkaminen ruotsinkieliseen, suomenkieliseen tai kaksikieliseen oikeustieteen maisterin tutkintoon.
- Tarve sekä ruotsinkieliseen että kaksikieliseen oikeustieteen maisterin tutkintoon tunnustetaan ja tutkintojen asemaa vahvistetaan osana tutkintojärjestelmää.
- Kotimaisten kielten osaamisen taitotasojen määrittelyssä tulee siirtyä eurooppalaisiin kielten taitotasojen mukaisiin määrittelyihin.

5. Yhteistyö koulutusosalalla

- Yliopistoilla on yhteisiä kansallisia yhteistyön muotoja, kuten valintakoe yhteistyö, sekä joidenkin yliopistojen välisiä koulutusyhteistyön muotoja, kuten Turun yliopiston ja Åbo Akademin välinen yhteistyö oikeusnotaarin ja rättsnotarien tutkinto-ohjelmissa.
- Ammattikorkeakoulujen keskinäinen yhteistyö oikeudellisesti painottuneissa tradenomikoulutuksissa on ollut vähäistä sen jälkeen, kun oikeusministeriö on vetäytynyt koulutuskoordinaatiosta.
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välinen yhteistyö on oikeusalalla vähäistä.
- Yliopistot ja ammattikorkeakoulut tekevät koulutusten suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa monimuotoista yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Sidosryhmäyhteistyön systemaattisuus ja tavat ovat kuitenkin vaihtelevia.
- Yliopistoilla on tiivistä yhteistyötä sidosryhmiensä kanssa erityisesti jatkuvan oppimisen toteutuksessa.

Yhteistyö koulutusalaalla, suositukset

- Yksiköiden tulee käydä yhteistä keskustelua koulutusyhteistyön systemaattisesta kehittämisestä ja organisoida yhteistyötä selkeämmin.
- Korkeakoulujen ja sidosryhmien yhteistyötä koulutuksen työelämärelevanssin ja jatkuvan oppimisen kehittämiseksi on vahvistettava.
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisen laajemman koulutusyhteistyön mahdollisuuksia tulee arvioida erityisesti pedagogisessa kehittämisessä ja jatkuvassa oppimisessa.
- Korkeakoulujen ja sidosryhmien välisen yhteistyön tulee olla molemminpuolista ja hyvin organisoitua.

6. Jatkuva oppiminen

- Oikeustieteellisellä alalla on muihin aloihin verrattuna poikkeuksellisen paljon jatkuvan oppimisen tarjontaa. Korkeakoulujen lisäksi kentällä on lukuisia muita tahoja, jotka tarjoavat alan jatko- ja täydennyskoulutusta.
- Jatkuva oppiminen ymmärretään yksiköissä sellaiseksi koulutustarjonnaksi, joka ei kuulu tutkintokoulutukseen. Jatkuvan oppimisen tarjontaa järjestetään yksiköissä tavanomaisimmin avoimen yliopiston tai avoimen ammattikorkeakoulun tarjontana tai täydennyskoulutuksena. Lisäksi yksiköt tarjoavat erillisopintoja ja korkeakoulujen yhteistyönä toteutettavia opintokokonaisuuksia.
- Yksiköt hyödyntävät opetuksessa ja koulutustarjonnan kehittämisessä työelämäverkostojaan. Jatkuvan oppimisen tarjontaa leimaa kuitenkin suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin epäsystemaattisuus.
- Yksiköt pitävät tärkeänä tavoitteena sitä, että perustutkinto-opiskelijat sosiaalistetaan opintojen alusta saakka jatkuvan oppimisen ajatukseen. Opiskelijoiden mukaan tämä viesti ei ole kuitenkaan saavuttanut heitä riittävästi.

Jatkuva oppiminen, suositukset

- Yksiköissä tulee keskustella siitä, olisiko jatkuva oppiminen tarpeen ymmärtää nykyistä laajemmin, sekä pohtia, miten jatkuvan oppimisen tarjonnalla halutaan profiloitua.
- Koulutusyksiköitä kehoitetaan rakentamaan yhteistyönä eri oikeudenalojen erikoistumiskoulutuksia, joihin voisi sisältyä opintojaksoja eri yksiköistä.
- Jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan suunnittelu, toteutus ja arviointi tulee systematisoida ja vastuuttaa.
- Jatkuvaan oppimiseen liittyvää yhteistyötä tulee tiivistää korkeakoulujen välillä ja työelämän edustajien kanssa.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kiitos!